

BEROEPSPENSIOENVERENIGING OPENBARE APOTHEKERS

Algemene ledenvergadering

Datum: 1 juli 2010

Locatie: Regardz De Eenhoorn, Kon. Wilheminalaan 33, Amersfoort

Verslag: Jannie de Boo van Het Notuleercentrum

Aanwezig:

- P.C. Abrahamse
- H.H.J. Allart
- A.J. M. Bakker
- Mw. J.M.H. Bezemer-Biermans (secretaris)
- J.P. Boelstra
- J.W. Brienens
- P.A.E. Dirks (accountant)
- M.A. Hagenzieker
- C. van Gils
- Mw. H.E. Kazemier
- J.F.E. van Kessel
- J.C. Kortekaas
- B. Kruithof
- Mw. C.M.C. Labberté-Hoedemaker
- L.J.M. Langeveld
- M.F. van Lunen
- Mw. M.M.J.J. Menheere
- E.J. Reemers (adviseur)
- A.C. M. Rost
- B. Ruizeveld de Winter
- D.J. Seckel
- R.H.M. Sprengels (adviseur, actuaaris)
- H.J.A.M. Stulemeijer
- Mw. L. Thissen
- J.Th. D. de Tombe
- J.F.G. Trooster
- Mw. D.M. Tuk
- O.P. Vos
- Ph.J. Vreugdenhil (voorzitter)
- A. van Zijl (directeur SPOA)
- Mw. A. van Zon

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 10.07 uur en heet allen welkom, in het bijzonder het bestuur en de adviseurs van SPOA en de heer Vergunst, de adviseur van het verantwoordingsorgaan (VO).

Allereerst geeft de voorzitter een overzicht van de bevoegdheden van SPOA, BPOA en het VO.

De BPOA heeft als doel het verzorgen van een beroepspensioenregeling voor openbare apothekers.

De vereniging houdt één keer per vijf jaar een enquête onder de leden of ze willen doorgaan met het pensioenfonds en geeft daarna SPOA opdracht de pensioenregeling uit te voeren. De BPOA benoemt de leden van het bestuur van SPOA en kan geraadpleegd worden over een aantal zaken.

SPOA is een stichting en dus sterk autonoom. Wel moet het bestuur verantwoording afleggen aan de toezichthouder DNB door middel van een jaarverslag, ondersteund door een accountants- en actuarieel rapport. Daarnaast is er het Intern toezicht, een extern orgaan dat toetst op deskundigheid en procedures. Vanaf 2008 is er ook een wettelijk verplicht verantwoordingsorgaan (VO), dat wordt gekozen uit belanghebbenden.

Aan het VO moet het bestuur van SPOA over een aantal zaken inzicht geven en verantwoording afleggen over het gevoerde beleid. Het VO kan vragen stellen aan het bestuur of de adviseurs ervan en suggesties doen. Daarop moet het bestuur gemotiveerd antwoorden, maar het blijft autonoom in zijn beslissingen.

2. Notulen vergadering BPOA 2009

Opgemerkt wordt dat de notulen niet op internet beschikbaar waren. Ze staan er echter wel op. De suggestie wordt gedaan om in de zaal ook enkele geprinte exemplaren neer te leggen.

Als punt van orde wordt aangedragen dat de notulen niet vastgesteld kunnen worden, als velen ze niet gelezen hebben. De voorzitter antwoordt dat alle leden een uitnodiging hebben ontvangen waarin staat waar de onderliggende documenten te vinden zijn en dat er twee keer een advertentie in het Pharmaceutisch Weekblad heeft gestaan.

Tekstueel en naar aanleiding van:

Er zijn geen opmerkingen

De notulen worden vastgesteld.

3. Jaarverslag beroepspensioenvereniging

De heer Kortekaas betreurt de laatste zin van de voorlaatste alinea in het verslag. De voorzitter geeft aan dat er wat verschillen van inzicht zijn.

De heer Stulemeijer zou graag wat meer openheid willen over de aard van de relatie van BPOA en SPOA, zeker in het kader van de gewenste transparantie. Hij wil graag weten wat de kern is van het probleem.

De voorzitter geeft aan dat er wat verschil van inzicht is ten aanzien van de benoeming van bestuursleden van SPOA. De definitieve benoeming wordt echter door de vereniging gedaan

Het lijkt de heer Ruizeveld de Winter, die sinds 1 januari 2010 geen deel meer uitmaakt van het bestuur van SPOA, redelijk dat het bestuur van BPOA overlegt met het bestuur van SPOA om te kijken of degene die ze willen benoemen past in het bestuur van SPOA. Hij vertelt dat hij bij zijn vertrek een onhandig e-mailtje heeft gestuurd waarin hij te kennen gaf dat hij persoonlijk vond dat de voorzitter van de BPOA veel verder ging in zijn bemoeienissen met SPOA dan hij volgens de statuten mocht. Dat is verkeerd gevallen en daar is nog steeds gedoe over. Het heeft te maken met wie waarover gaat. Het lijkt hem heel verstandig dat dit zo snel mogelijk bijgelegd wordt. Voor de beide besturen en voor de achterban is het heel onhandig om zo met elkaar om te gaan. Hij is van mening dat het statutair goed geregeld is, maar dat niet zo maar iemand in het bestuur benoemd kan worden. Het moet iemand zijn waar het bestuur mee verder kan, anders ontstaat er een onwerkbaar situatie.

De voorzitter van SPOA, de heer Hagenzieker, geeft aan dat het bestuur van SPOA niet achter de genoemde zin in het verslag staat. Hij schetst de geschiedenis. Dat het SPOA-bestuur niet zou weten dat de vereniging iemand voordraagt en benoemt is onterecht. Het bestuur heeft dat zelf zo bedacht en ingericht. Het SPOA-bestuur had het gevoel dat er door het BPOA-bestuur erg snel een nieuw bestuurslid naar voren werd geschoven. Hij is van mening dat het probleem al van de baan is, er zijn inmiddels twee nieuwe bestuursleden benoemd.

De heer Van Gils vraagt naar de inhoud van de managementletter met aanbevelingen die in het verslag wordt genoemd.

De voorzitter geeft aan dat hij die niet kent, deze is afgegeven aan het bestuur van SPOA.

De heer Dirks (accountant) merkt op dat het gaat om het accountantsverslag. Dat ziet op de jaarrekening, maar is meer beschouwend. Daar staat een aantal aanbevelingen in. Wettelijk moet de accountant rapporteren aan het bestuur van de stichting. Als er zwaarwegende zaken in staan, worden die ook gedeeld met de vereniging. Het accountantsverslag bevestigt dat de jaarrekening zoals die voorligt, een getrouw beeld geeft van de beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen van SPOA.

De heer Van Gils vraagt of de accountant bij de aanbevelingen ook ingegaan is op de opmerking van de actuaaris dat de financiële positie van het fonds slecht is.

De heer Sprenkels licht toe dat voor alle pensioenfondsen geldt dat als de bezittingen lager zijn dan 105% van de verplichtingen er sprake is van een dekkingstekort. Dan moet voor de financiële positie de kwalificatie 'slecht' gegeven worden. De rapporten van de accountant en de certificerend actuaaris worden in het bestuur besproken en als er zwaarwegende dingen in staan, worden die opgenomen in het jaarverslag. Dat is niet het geval.

De voorzitter merkt op dat in de laatste vergadering van het VO met het SPOA-bestuur binnen vijf minuten gezegd werd dat het VO de jaarstukken heeft gekregen, daarover een aantal vragen heeft gesteld, die beantwoord zijn en dat het SPOA-bestuur het VO niet verder hoefde in te lichten, maar verantwoording aflegt aan de ledenvergadering. Hij is van mening dat het SPOA-bestuur eraan voorbijgaat dat het VO benoemd is door de leden aan wie verantwoording moet worden afgelegd. De deskundigheidseis die de wetgever stelt aan het VO kan niet van 4000 leden worden verwacht. Daarnaast moet het VO een verslag maken dat onderdeel is van het jaarverslag. Het SPOA-bestuur was nog wel bereid een paar vragen te beantwoorden, maar de voorzitter vindt dat hij hier als VO niet veel mee kan.

Mevrouw Menheere denkt dat men moet focussen op de inhoudelijke stukken. De vragen die door het VO zijn gesteld, zijn beantwoord aan het VO en daarbij is gevraagd of dat voldoende toelichting was.

De voorzitter is van mening dat het ging om de toon en dat er weinig ruimte was.

De heer Hagenzieker merkt op dat het SPOA-bestuur alle moeite heeft gedaan om het VO in te lichten en duidelijkheid te geven. De ondersteunende deskundige van het VO is ook uitgenodigd door de adviseur beleggingen van het SPOA-bestuur. De voorliggende stukken gaan alle leden aan, het bestuur doet alle moeite om de zaken voor de leden goed te beheren. Hij vindt het buiten de perken gaan dat het SPOA-bestuur op deze manier zwart gemaakt wordt. Er zijn in het afgelopen jaar uitvoerige discussies over gevoerd en de afspraak is ook gemaakt om zo niet met elkaar om te gaan.

De heer Stulemeijer denkt dat er een verschil van inzicht is tussen twee besturen. Het gaat erom dat de belanghebbenden van de kern van dat probleem op de hoogte moeten zijn om zich een oordeel te kunnen vormen over hun positie. Veel leden hebben het gevoel dat ze dat niet zijn. Hij vindt dat daarover één keer per jaar gedebatteerd moet kunnen worden. Als dat niet kan, denkt hij dat het pensioenfonds beter opgeheven kan worden, omdat er dan geen vertrouwen meer is.

De heer Hagenzieker vindt dat zijn woorden dan verkeerd uitgelegd worden. Hij heeft gezegd dat het SPOA-bestuur alles openlegt en neerlegt wat mogelijk is. Maar er zijn wel regels over wie wat doet. Daar gaat het over. Het BPOA-bestuur is niet hetzelfde als het SPOA-bestuur.

De heer Ruizeveld de Winter vindt dat de voorzitter van de BPOA zich bevoegdheden toeigent die hem volgens de reglementen niet toekomen. Daar komen steeds discussies over en in plaats van voor het fonds te werken, worden steeds competentiekwesties behandeld. Het was uitgepraat en er waren afspraken over gemaakt. Hij vindt dat men zo niet met elkaar omgaat.

De heer Stulemeijer vindt het goed dat er over competenties gesproken wordt. Het kan verhelderend werken om die in een open debat een keer voor het voetlicht te halen en te kijken of daar iets aan gedaan zou moeten worden. Hij is van mening dat dit de taak is van de BPOA. Als er geen wijziging mogelijk is in de organisatiestructuur, kan volgens hem het fonds wel opgeheven worden.

De heer Van Gils vraagt wat er is veranderd sinds er een beroepspensioenvereniging is gekomen.

De heer Hagenzieker antwoordt dat er eigenlijk niets is veranderd. Vragen over het jaarverslag werden rechtstreeks aan het stichtingsbestuur gesteld. De overheid heeft het eigenlijk ingewikkelder gemaakt door de wettelijke verplichting van een vereniging. Het SPOA-bestuur heeft daar geen moeite mee, maar heeft het gevoel dat het BPOA-bestuur te veel op de stoel van het SPOA-bestuur gaat zitten.

De voorzitter merkt op dat hij de bevoegdheden van de verschillende organen aan het begin van de vergadering uiteengezet heeft. Hij is van mening dat de opmerking vanuit het SPOA-bestuur dat het geen verdere verantwoording aflegt aan het VO, maar aan de leden, niet klopt met de bevoegdheden.

De heer Hagenzieker legt uit dat in de betreffende vergadering het SPOA-bestuur heeft geprobeerd uit te leggen wat de verantwoordelijkheden zijn van het VO ten opzichte van de vereniging. Het VO heeft als belangrijkste taak controleren of de procedures door het SPOA-bestuur goed zijn uitgevoerd, maar niet om te kijken of het resultaat dat behaald is in het afgelopen jaar wel voldoende was. Dat is een discussie die met de vereniging gevoerd wordt.

4. Bespreking jaarcijfers SPOA 2009

De voorzitter geeft het jaarverslag in bespreking.

De heer Van Gils is de conclusie van de Commissie Goudzwaard niet duidelijk dat gekozen moet worden voor zekere lagere pensioenaanspraken, omdat de premie niet verder omhoog kan.

De heer Sprenkels licht dit toe. Door de lage rente zijn de kosten per eenheid pensioen hoger geworden. Er wordt uitvoerig over gediscussieerd wie dat moet betalen, de werkgever of de werknemer. De commissie Goudzwaard heeft geconcludeerd dat Nederland een fantastisch pensioenstelsel heeft, maar dat de kosten en dus de premies hoog zijn. Drie elementen maken dat de commissie heeft geconcludeerd dat de pensioenkosten in algemene zin niet verder omhoog kunnen en dus de premies niet verder kunnen stijgen: de vergrijzing, de economische crisis en het langlevensrisico. Dat betekent dat de opbouw naar de toekomst toe omlaag moet, omdat het anders niet meer te betalen is. Er wordt nu gewerkt aan een sociaal akkoord hierover tussen vakbonden en werkgeversorganisaties. Het gaat daarbij om de vraag hoe de pijn naar de toekomst toe verdeeld moet worden (of de werknemers, de werkgevers of de fondsen dat betalen). Daarover worden afspraken gemaakt.

De beroepspensioenfondsen kennen solidariteit tussen de actieve leden en de gepensioneerden (anders dan bij ondernemingspensioenfondsen). Bij de maatregelen die het bestuur ontwikkelt, wordt daar heel zorgvuldig naar gekeken.

Als er een nieuwe regering is, wordt er besloten over wat met de AOW en de pensioenen gaat gebeuren. Belangrijk is dat er voldoende draagvlak is.

De heer Van Gils vraagt of het SPOA-bestuur het eens is met de aanbeveling om de pijn te verdelen.

De heer Sprenkels geeft aan dat het beleid pas vastgesteld kan worden als de regering daarover heeft besloten. Er wordt wel over gesproken in het bestuur om dit evenwichtig te doen. Van belang is wat er de komende maanden in Nederland gebeurt.

De heer Hagenzieker voegt daaraan toe dat bij beroepspensioenfondsen dezelfde dingen spelen als bij andere fondsen. SPOA kan de premie niet verhogen, ook fiscaal niet, omdat deze is gekoppeld aan het norminkomen. Verder is belangrijk wat er gebeurt met de pensioenrichtleeftijd. Het bestuur probeert, waar noodzakelijk, maatregelen te treffen waarbij de pijn gelijkelijk verdeeld wordt. Dat kan nooit helemaal gegarandeerd worden. SPOA is een bijzonder pensioenfonds, het heeft altijd met een zo laag mogelijk eigen vermogen gewerkt en heeft veel uitgedeeld in het verleden. Het kan wel zijn dat daar het probleem zit, dat kan niet volgehouden worden.

De heer Sprenkels legt dit nader uit. SPOA heeft altijd de gewoonte gehad om als er tussen de verplichtingen en de bezittingen een marge zat van 10 - 20% de pensioenen te verhogen. Andere beroepspensioenfondsen hebben vaak niet geïndexeerd en hebben daardoor grote buffers opgebouwd, waardoor ze een hogere dekkingsgraad hebben. Het lijkt dus alsof die het beter doen.

De heer Stulemeijer heeft een punt van orde. Hij vindt dat er gelegenheid moet zijn om over de relatie tussen de twee besturen te vergaderen en vraagt of dat kan.

Verder wil hij weten waarom er geen vergelijking met andere beroepspensioenfondsen in het jaarverslag staat wat betreft de resultaten en hoe het staat met de goudreserve. Hij voegt toe dat het Financiële Dagblad zegt dat goud de beste belegging is voor 2010 en vraagt waarom zijn suggestie van vorig jaar niet ter harte is genomen.

De heer Sprenkels geeft aan dat pensioenfondsen voor 2006 redelijk konden kiezen hoe ze de beleggingen invulden. Nu (met de nieuwe pensioenwet) bepaalt de dekkingsgraad sterk de mate waarin men in zakelijke waarden kan beleggen. Pensioenfondsen met een lage dekkingsgraad moeten meer in vastrentende waarden beleggen, pensioenfondsen met een hoge dekkingsgraad mogen meer in zakelijke waarden beleggen. De verhouding hiertussen bepaalt sterk de resultaten. Vergelijkingen van de resultaten hebben weinig zin. De dekkingsgraden kunnen vergeleken worden, maar de performance eigenlijk niet. Het SPOA-bestuur maakt een beleid, dat wordt getoetst en vergeleken met de markt. Er wordt heel serieus naar gekeken, dat is een van de taken van het bestuur.

De heer Stulemeijer denkt dat het wel kan als het risicoprofiel erbij wordt betrokken. Dan kan vergeleken worden met pensioenfondsen met een vergelijkbaar risicoprofiel.

De heer Kortekaas merkt op dat op pagina 3 onder Bestuur en Organisatie staat dat het bestuur wordt benoemd 'met instemming van de BPOA'. Dat moet zijn 'door' de BPOA. Dat klopt en wordt gewijzigd.

De heer Van Gils vraagt naar de ervaringen om met commissies te werken.

De heer Hagenzieker licht toe dat daartoe besloten is ook in samenspraak met externe adviseurs. De commissies, die bestaan uit bestuursleden, zijn ingericht om bepaalde aandachtsgebieden aan een aantal bestuursleden te geven, zodat daar meer diepgang in verkregen wordt. Ook is het afgelopen jaar besloten om het bestuur uit te breiden, omdat het besturen van een pensioenfonds alleen maar

complexer is geworden. Een definitief oordeel over de commissies zoals ze nu zijn ingesteld, kan nog niet gegeven worden.

Op de vraag naar het beleggen in goud antwoordt de heer Hagenzieker dat er niet in goud wordt belegd omdat het bestuur vindt dat dit niet past binnen de structuur van de beleggingen van SPOA.

De heer Sprenkels voegt toe dat voor elke belegging een buffereis nodig is. Goud valt onder grondstoffen, daarvoor zijn de buffereisen hoog. Er moet niet alleen naar het rendement en het risico, maar ook naar de vereiste buffers gekeken worden.

De heer Stulemeijer merkt op dat goud heel essentieel is in het economische verkeer. Het is niet te vergelijken met andere grondstoffen. Hij denkt dat het bestuur van SPOA dit niet beseft, maar heeft wel begrip voor het beleid van voorzichtigheid.

De heer Allard vraagt wat het Intern Toezicht inhoudt.

De heer Hagenzieker licht toe dat dit externe mensen zijn. Voor SPOA gebeurt dat vanuit de UvB die een organisatie heeft opgezet om het Intern Toezicht vorm te geven. Het bestuur kiest de mensen niet zelf, maar meldt zich aan en krijgt een aantal mensen aangewezen. De constatering van het Intern Toezicht komen in het jaarverslag en worden ook besproken met het VO. Het VO staat eigenlijk dicht bij het bestuur. Dat controleert of alle procedures goed zijn gevolgd. Bij SPOA bestaat het VO uit dezelfde personen als het bestuur van de BPOA, maar er zou ook voor externe deskundigen gekozen kunnen worden. Bij sommige andere fondsen gebeurt dat ook.

Mevrouw Labberté merkt op dat bij de x-as van de grafiek op pagina 3 bij een aantal maanden 08 staat in plaats van 09. Dit wordt aangepast.

Vorig jaar is gezegd dat op 1 januari 2012 de korting mogelijk zou ingaan. Mevrouw Labberté wil graag weten wat nu de verwachtingen zijn.

De heer Hagenzieker merkt op dat vorig jaar is gezegd dat het risico bestond dat er gekort zou moeten worden. Dat risico is er nog steeds (de rentevoet, de stand van beurs en de richtpensioenleeftijd hebben daar invloed op) en het is heel groot. De korting kan liggen tussen 5 en 10%, afhankelijk van de ontwikkelingen. In het herstelplan is een opbouw gemaakt in de tijd hoe snel de dekkingsgraad moet stijgen naar 105%. Als dat niet lukt, moet het op een andere manier, dan moet er gekort worden op de pensioenen. Het heeft ook te maken met het feit dat het fonds in het verleden te veel heeft uitgedeeld en dus relatief weinig in kas heeft gehouden.

De heer Sprenkels voegt toe dat dit ook erg afhankelijk is van het moment. De volatiliteit maakt voorspelling lastig. De datum van 1 januari 2012 was erop gebaseerd dat de regering in het derde kwartaal van 2010 een besluit zou nemen. Dat zal nu vermoedelijk niet gebeuren. Wat er precies uitkomt, is ook nog onduidelijk. Vaststaat dat voor 1 december 2013 alle pensioenfondsen een dekkingsgraad van 105 moeten hebben.

Op het verzoek van mevrouw Labberté om jaarlijks de verwachtingen te publiceren adviseert de heer Sprenkels het bestuur heel zorgvuldig om te gaan met wat het naar buiten brengt. Dat is riskant, want er zit altijd een bandbreedte in.

De heer Van Gils denkt dat de pijn niet evenredig verdeeld wordt, maar dat die nu dat alleen bij de pensioengerechtigden terechtkomt.

De heer Sprenkels licht toe dat de korting zowel voor gepensioneerden geldt als voor de actieve deelnemers.

De heer Van Gils merkt op dat ook gekozen kan worden om de bijdrage van de deelnemers te verhogen.

De heer Hagenzieker antwoordt dat dit niet kan. De bijdrage van de deelnemers is fiscaal gebonden aan het norminkomen. Deze is al gemaximaliseerd door ook nog een ingebouwde onvoorwaardelijke indexatie van 3% in te voegen.

De heer Kruithof vraagt hoe hoog de huidige dekkingsgraad is. Die is 85,2 per 1 juni 2010.

Mevrouw Van Zon vraagt of de korting, als alles hersteld is, weer teruggedraaid wordt en of het weer op het oude niveau komt.

De heer Hagenzieker licht toe dat het bestuur, zodra de dekkingsgraad op het niveau is dat toeslagen verleend kunnen worden, dat ook zal doen. Wanneer dat zal zijn, kan niemand zeggen. Toeslagen komen niet uit de premies, maar uit de resultaten van de beleggingen.

De heer Van Gils constateert dat in oktober de pensioenplanner van de website is gehaald en dat er over een jaar pas een nieuwe komt. Hij vraagt waarom de dekkingsgraad 4,2 % moest worden bijgesteld vanwege de nieuwe sterftetabel.

De heer Van Zijl legt uit dat de sterftetafel meegenomen moest worden in de pensioenverplichtingen, waardoor die heel erg stegen. Daardoor daalde de dekkingsgraad met een gemiddelde van 4,2%.

De heer Sprenkels vult aan dat de sterftetabels projecties zijn op langetermijnverwachtingen. In de periode 2007-2008 is gebleken dat de jaarlijkse toename van de levensduur ongeveer het dubbele was van wat was verwacht. Dat leidt tot een toename van de levensduurverwachting, wat leidt tot een toename van de pensioenverplichtingen. Alle pensioenfondsen hebben daarmee te maken.

Door CBS wordt niet gekeken naar specifieke beroepsgroepen (die zijn vaak te klein om statistische constatering op te baseren), maar wel naar opleidingsniveau. Daar zitten behoorlijke verschillen in levensduur tussen. De ontwikkeling in levensduur is wel voor alle niveaus gelijk, het gaat om de toename.

5. Beleggingsvraagstukken bij pensioenfondsen

De heer Vergunst houdt hierover een inleiding. Hij is ongeveer tien jaar verantwoordelijk geweest voor de beleggingskant van een aantal pensioenfondsen, o.a. dat van de Bouwnijverheid.

Allereerst schetst hij hoe het zover heeft kunnen komen dat alle pensioenfondsen zich in meer of mindere mate in zwaar weer bevinden. Na de periode van heel hoge inflatie in de jaren '70 hebben de financiële markten in de periode van 1980 tot 2000 een geweldige ontwikkeling doorgemaakt. Door wereldwijde maatregelen om de inflatie een halt toe te roepen daalde de rente in die periode van twintig jaar bijna in een rechte lijn, waardoor de koersen van aandelen heel sterk stegen, soms zonder winst of dividendstijging al met een factor drie.

Bij de pensioenfondsen ging het zo goed dat allerlei pensioenregelingen werden verbeterd of de premie werd verlaagd en soms zelfs teruggegeven. Ook SPOA heeft, zoals de voorzitter opmerkte, veel uitgedeeld. De heer Vergunst denkt dat besturen niet veel anders konden, dekkingsgraden van boven 200% zijn ook niet aanvaardbaar.

Deze periode (van 1980-2000) was achteraf gezien een unieke periode.

De vraag is of het allemaal vanzelf weer goed komt. De rente is laag en nog verdere daling betekent dat de economie niet of nauwelijks groeit en de opbrengsten van beleggingen zijn onderdeel van wat de economie in zijn totaliteit opbrengt. Er zal dus geen spontane oplossing van dit collectieve probleem komen. Demografie is op allerlei terreinen een probleem.

Er is ook geen pijnloze uitweg. De premie kan gemiddeld in Nederland niet meer verhoogd worden en bij SPOA helemaal niet. Een ander instrument is dat de belegger het terugverdient. De heer Vergunst acht dat niet waarschijnlijk. Afhankelijk van het risico dat kan en mag worden genomen kan een belegger ongeveer 5,5 – 6% op lange termijn verdienen. Een pensioenfonds heeft 3,5 – 4 % nodig om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Dat betekent dat er maar ongeveer 2% over is (mits de beleggingen even groot zijn als de verplichtingen) om de dekkingsgraad naar het gewenste niveau te brengen. De heer Vergunst denkt dus dat de belegger het niet kan terugverdienen.

De verhoging van de pensioenleeftijd lijkt de oplossing. Daarvoor moeten wel heel ingewikkelde overgangsregelingen bedacht worden, zodat het positieve effect pas later optreedt.

De heer Vergunst geeft nog wat persoonlijke observaties over de rol van de toezichthouder. Daarover wordt veel geklaagd. Hij vindt dat het wel meevalt, de DNB heeft eigenlijk vrijwel nergens het beleid gefrustreerd. De fondsen waren bang dat ze hun beleid moesten aanpassen en gedwongen aandelen zou moeten verkopen op een heel slecht moment. Voor zover de heer Vergunst bekend is dat vrijwel nergens gebeurd. Hij denkt dat de termijn die de toezichthouder geeft om oplossingen te vinden redelijk is. Hij heeft begrepen dat het bestuur van SPOA er alle rekening mee houdt om te komen tot een evenwichtige afweging en denkt dat de toezichthouder daarmee zal instemmen.

Er zijn geen vragen.

De voorzitter concludeert daaruit dat de uiteenzetting heel helder was.

6. Rondvraag

De heer Van Kessel heeft begrepen dat de verslaglegging alleen besproken wordt in de algemene ledenvergadering, maar niet met het bestuur van de BPOA.

De heer Bakker antwoordt dat dit niet correct is, het verslag wordt wel met het bestuur van de BPOA besproken.

De heer Stulemeijer vraagt of er mogelijkheden zijn om zijn pensioenaanspraken (die al zijn ingegaan) onder te brengen bij een ander pensioenfonds.

De heer Sprenkels antwoordt dat dit niet kan volgens de wet. Er zijn enkele uitzonderingen: als iemand deelnemer wordt in een ander pensioenfonds en daar weer pensioen gaat opbouwen, kan waardeoverdracht plaatsvinden. Als iemand in het buitenland gaat wonen en daar pensioen gaat opbouwen mag het ook, maar onder heel strenge voorwaarden. Op het moment van pensionering wordt het pensioen vastgesteld voor de rest van de periode. Dan kan er niets meer aan het contract veranderd worden.

De heer Van Gils mist de bespreking van de jaarcijfers, dat staat als apart punt op de agenda en is niet door de voorzitter aan de orde gesteld.

De voorzitter geeft aan dat dit hoorde bij de bespreking van het verkorte jaarverslag van SPOA, het is de laatste pagina ervan. Er zijn echter over de cijfers geen vragen gesteld.

De heer Van Gils vraagt zich af wat er gebeurt, als men bij de vijfjaarlijkse enquête onder de actieve leden of ze het lidmaatschap van SPOA willen voortzetten, zegt dat men dat niet wil.

De heer Sprenkels antwoordt dat nu alle openbare apothekers verplicht lid zijn van SPOA en verplicht premie betalen. Periodiek moet aan de deelnemers gevraagd worden of ze de verplichtstelling in de toekomst willen handhaven. Minimaal 70% moet dat vinden. Als dat niet zo is, komt de verplichtstelling onder vuur te staan en wordt het een vrijwillig pensioenfonds. Hoe het dan verder gaat, hangt af van het aantal deelnemers dat blijft. Het pensioenfonds blijft in stand, want het moet de verplichtingen uit het verleden nakomen. Dat kan afgewikkeld worden als de dekkingsgraad voldoende is. Pas als de jongste deelnemer er niet meer is, wordt het pensioenfonds te klein om nog zelfstandig te blijven bestaan en moet het ergens ondergebracht worden.

De heer de Tombe vindt dat de vergadering vervelende dingen aangaf, verschillen van inzicht tussen de besturen van SPOA en BPOA. Hij denkt dat het ook niet bevorderlijk is voor zijn pensioen en vindt dat het opgelost moet worden en dat de partijen daar hard aan moeten werken.

Verder vraagt de heer Philips waarom een klein beroepspensioenfonds met een zo lage dekkingsgraad geen balletje kan opgooien in de politiek om met andere maatregelen te komen, een snellere weg om een goede dekkingsgraad te krijgen. Hij denkt er zelf bijvoorbeeld aan om aan de deelnemers te vragen om ter verbetering van de dekkingsgraad de uitkering nu te verlagen of zelfs tijdelijk te stoppen. Daar zou het bestuur zijn energie in moeten steken. Ruim een jaar geleden heeft de heer Philips gevraagd aan de directeur om de twee pensioenfondsen die met de apotheek te maken hebben naast elkaar te leggen. De directeur heeft toen gezegd dat dit appels met peren vergelijken is. Bij de assistenten is het goed, bij de apothekers slecht. Hij is van mening dat er meer samengewerkt zou moeten worden met andere pensioenfondsen (huisartsen etc).

De heer Van Zijl antwoordt dat de pensioenregeling bij de assistenten anders is, een andere schaal en een andere methode. De assistenten krijgen minder pensioen voor hun euro dan de apothekers. De dekkingsgraad van SPOA was 117 voor de crisis en is gezakt naar 86, die van het pensioenfonds van de assistenten was ruim 200 en is gezakt naar 110. Fuseren met andere pensioenfondsen kan niet, omdat de regelingen anders zijn.

De heer de Tombe gaat het erom het beleggen samen te doen.

De heer Van Zijl denkt dat dit ook niet zomaar kan.

De heer Sprenkels licht toe dat wel een aantal dingen samen wordt gedaan. De administraties van de diverse fondsen verschillen, maar er zijn er wel veel pensioenfondsen bij dezelfde administrateur ondergebracht. AZL doet de administratie voor veertig pensioenfondsen. Daar profiteert SPOA van in de uitvoering. Dat is al een vorm van samenwerking. Bij de beleggingen kan het op verschillende niveaus. Ook al kiest elk fonds zijn eigen vermogensbeheerders, toch blijkt dat in de praktijk veel op één hoop gegooid wordt, omdat er niet zoveel vermogensbeheerders als pensioenfondsen zijn. Het proces doet elk pensioenfonds zelf, de uitvoering kan wel samen. Alles op een hoop werkt niet, omdat er verschillende pensioenafspraken zijn. Harmoniseren is heel moeilijk.

Out of the box denken moet wel binnen de wetgeving blijven, daarom heeft de overheid de commissie Goudzwaard laten kijken hoe de pensioensystemen houdbaar gemaakt kunnen worden naar de toekomst toe. De oplossingen die de commissie daarvoor heeft bedacht, zijn nu in brede maatschappelijke discussie. Daar zal een nieuw wettelijk kader uit voortkomen. In Nederland moeten werknemers beschermd worden zodat hun pensioentoezeggingen ook nagekomen worden. Voor beroepsgenoten moeten dezelfde regels gelden. De wetgeving is hierin heel sturend.

De heer de Tombe zou het niet gek vinden als een klein beroepspensioenfonds als SPOA actief stappen zou zetten in plaats van wat vanmorgen hier is gebeurd.

De heer Sprenkels legt uit dat in het UvB mensen uit SPOA actief zijn. De drie koepels (UvB, VB en LPF) zijn heel actief in het politieke krachtenveld om daar beweging in te krijgen. SPOA speelt daar ook een rol in op haar eigen plaats. Namens het fonds wordt er gelobbyd.

De heer Van Gils heeft begrepen dat veel naar AZL wordt doorgeschoven en vraagt of SPOA het beleggingsbeleid wel zelf uitvoert, of er daarbij ook naar duurzaamheid gekeken wordt en of er bewust niet in oorlogsindustrie wordt geïnvesteerd.

De heer Hagenzieker legt uit dat AZL alleen de administratie doet. Het beleggingsbeleid wordt door het bestuur vormgegeven met zijn (externe) beleggingsadviseurs. Oorlogsindustrie houdt het bestuur zo ver mogelijk van zich, voor zover het bestuur dat kan zien. Dat is het grootste probleem. Soms is het heel moeilijk te zien waar managers in de diepte terechtkomen. Opvattingen over duurzaamheid zijn ook verschillend. Het onderwerp heeft steeds de aandacht van het bestuur.

De voorzitter antwoordt nog op de eerste vraag van de heer Philips dat van zijde van de BPOA en het VO alles gedaan zal worden om tot normalisering te komen van de verhoudingen, maar dat daarvoor wel twee partijen nodig zijn.

Mevrouw Labberté vraagt of de datum van de vergadering eerder bekend gemaakt kan worden, en uitnodiging eerder verstuurd kan worden. Ze zou ook graag willen dat aan mensen die zich hebben opgegeven de stukken op papier ontvangen.

De voorzitter geeft aan dat de datum eerder in het Pharmaceutisch Weekblad kan. De datum staat wel al vroeg op de website. De stukken eerder toesturen is lastig, omdat de jaarstukken dan nog niet beschikbaar zijn.

De heer Van Zijl merkt op dat de vertraging ook optreedt doordat zakelijke post alleen op dinsdag, donderdag en zaterdag bezorgd wordt. De stukken kunnen niet eerder klaar zijn, omdat alle cijfers bekend moeten zijn en in het jaarverslag verwerkt moeten worden, waarna het nog door de accountant gecontroleerd moet worden. De directeur heeft het grote jaarverslag pas deze week op de website kunnen zetten.

Mevrouw Labberté wil toch graag goed geïnformeerd zijn. Ze dacht dat pensioengerechtigden ook nog een stem hadden in de BPOA. Dat is echter niet zo.

7. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 12.32 uur en dankt ieder voor zijn aanwezigheid.